

100 ΧΡΟΝΙΑ ΟΛΥΜΠΟΣ (Ε') ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΕΣ ΗΜΕΡΕΣ

ΜΕ ΤΑ ΦΤΕΡΑ ΤΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ Η άνοιξη στην κορυφή του Ολύμπου

του Σωτηρίου Δ. Μασταγκά

(Για τον Όλυμπο έχουν γράψει κείμενα όχι μόνο άνθρωποι των γραμμάτων και των τεχνών, ποιητές και λογοτέχνες, αλλά και περιηγητές, ορειβάτες, φυσιολάτρες και άνθρωποι που τον επισκέφθηκαν αυτοπροσώπως. Το μυθικό βουνό τροφοδοτεί απλόχερα και αφειδώλευτα τη δημιουργική φαντασία, κεντρίζει εύστοχα το δαιμόνιο πνεύμα για πνευματική δημιουργία και δίνει μια ιδεώδη έμπνευση στους επισκέπτες όλων των εποχών να τον υψώσουν με τα φτερά της λογοτεχνίας και να τον στεφανώσουν με πνευματικό στεφάνι. Έτσι μερικές γραπτές εντυπώσεις ξεφεύγουν από τον χαρακτήρα των τυποποιημένων και απλών περιγραφών και γίνονται πηγαία και αυθόρμητα έργα που μιλούν αναλλοίωτα και εύγλωττα στις καρδιές για το μεγαλείο του Ολύμπου.

Το κείμενο που ακολουθεί είναι δημοσιευμένο στην εφημερίδα ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ της Θεσσαλονίκης, σε συνέχειες στις 7 και 13 Ιουλίου 1939. Έχει τίτλους: «Η άνοιξις στην κορυφή του Ολύμπου. Η χαρά της υπαίθρου. Κατασκήνωσις μπροστά στο θρόνο του Δία. Ανάμεσα στα κρουσταλλιασμένα χιόνια που λυώνουν. 15 άνθρωποι μέσα στα σύννεφα. Επάνω τα απόκρημνα ύψη και κάτω ο ίλλιγος του χάους» και «Στις κορυφές του Ολύμπου. Εντυπώσεις μιας εκδρομής. Κατάβασις στα Καζάνια. Αρχίζει με καλούς καιρούς. Κι ένα θλιβερό δυστύχημα. Χαιρετισμός της ημέρας από την σκεπή της Ελλάδος». Συντάκτης του είναι ο δικηγόρος Γ. Πανάγου.)

Ξεκίνησε από τους πρόποδας, από την μικρή κορυφή του Σταυρού, από το Μοναστήρι του Αγίου Διονυσίου, από τις μυστικές κρύες πηγές που αναβλύζουν μέσα στα φαράγγια, στις ρίζες των βράχων και φρέσκια, δροσερή και αισιόδοξη, αναμαλλιασμένα από τις πνοές των ανέμων και ξαναμμένα ανέβηκε μόλις αυτές τις ημέρες πάνω στα ψηλά οροπέδια του γέρο-Όλυ-μπου, η Άνοιξη.

Δεν ήμουν ν' ακούσω, μα πρέπει να υποθέσουμε πως τον ερχομό της θα τον δέχτηκαν με ψιθυρισμούς ανακούφισης οι νύμφες των δασών και των πηγών, οι φαύνοι κι όλες οι μικρές εκείνες θεότητες που εξακολουθούν ακόμα να μένουν στην παλιά κατοικία των θεών.

Επάνω εκεί στάθηκε, έρριξε την ματιά της ένα γύρω κι ύστερα με το υπέροχο μειδίαμά της σκόρπισε απλόχερα τα μάγια της. Ανάμεσα από τα κρουσταλλιασμένα χιόνια που λυώνουν ξεπετάχτηκε το γρασίδι σαν βελούδο πάνω στην επιδερμίδα της Σκούρτας και πάνω από

τραχές και νευρώδεις ρίζες ύψωσαν το ντελικάτο ανάστημά τους λουλούδια σε άπειρη ποικιλία. Ξεπετάχτηκαν ολόδροσα μυρωμένα, ολοκάθαρα, γεμάτα χυμούς που στο φίλημα του ήλιου θα δώσουν στα πέταλα τα ονειρώδη εκείνα χρώματα και σχήματα.

Έτσι την αισθανόμεθα την Άνοιξη σε ύψος 2200 πάνω στην κορυφή της Σκούρτας, δεκαπέντε άνθρωποι που ξέφυγαν από το καμίνι της πόλης. Ξεκινήσαμε τέσσερες το πρωί από το Λιτόχωρο κ' ύστερα από έντεκα ώρες πορεία ανάμεσα από φαράγγια και δάση ξεκουραζόμαστε εδώ απάνω λουσμένοι από το φως του δειλινού, από τον ανάλαφρο δροσερό αγέρα, από τα μύρα της χλωρίδας του Ολύμπου.

Στα μέλη του σώματός μας και στις ψυχές μας χύνεται θεία γαλήνη. Μου φαίνεται πως αρχίζει η μετουσίωσή μας, με το πλησίασμα της μάνας γης. Ακριβώς απέναντί μας, ανάμεσα από ένα διαφανή πέπλο άσπρου σύννεφου, προβάλλει η σιλουέττα της Στεφάνης και του Μύτικα, της πιο ψηλής κορυφής της Ελλάδος και της Βαλκανικής. Η μάζα τους είνε ανάλαφρη κ' έχεις την εντύπωση πως αποτελείται από ρόδινους σταλαχτίτες, ρουμπίνια ατίμητα σε βασιλικό διάδημα. Από κάτω μας η μεγάλη φάραγγα, βάθους πάνω από χίλια μέτρα, που σχηματίζουν όλες οι ψηλές κορυφές του Ολύμπου.

Αφήνουμε τη ματιά μας και πλανιέται αδέσποτη στ' ακρογιάλια του Θερμαϊκού και της Χαλκιδικής, προς τα βουνά και τους κάμπους, που χάνονται, έτσι καθώς είναι δειλί, σαν σε όνειρο μέσα σε μια αχλύ. Πλαγιασμένος με το πλευρό πάνω στο γρασίδι, παρατηρώ τους συνοδοιπόρους μου. Τι ανάλαφρα που αναπνέουν τώρα και πόσο είναι καλή και ανθρώπινη η ματιά τους. Φτωχά μου παιδιά, φτωχοί μου άνθρωποι, ξέρω πως νοσταλγείτε την καλωσύνη, γιατί την έχετε στο αίμα σας. Δεν ζητάτε παρά ευκαιρία για να εκδηλώσετε τους θησαυρούς της ψυχής σας. Η αθλιότητα της πόλης, το καθημερινό λαχάνιασμα, είναι ο μεγάλος ένοχος που σας αδικεί και σας παρουσιάζει κακούς, δειλούς και ύπουλους, ανίκανους για κάτι ψηλό και μεγάλο, για κάτι ανθρώπινο. Τώρα που σας βλέπω λυτρωμένους, καταλαβαίνω τι υπέροχο πράμα είναι αυτό που λέγεται άνθρωπος. Ας μου μείνη αυτή η αισιοδοξία κι όταν θα κατέβω στην πόλι και για πάντα.

Σε λίγο ακούμε τα κουδούνια των μουλαριών που φέρουν τις αποσκευές και τα τρόφιμα για τέσσερες μέρες. Από δω και πάνω δεν έχει μονοπάτι και πρέπει να σταματήσουν. Πρέπει με ένα βάρος 20-30 οκάδες στον ώμο να περάσουμε το διάσελο του Γιαγκούλα, να σκαρφαλώσουμε στο απότομο φρύδι της πλαγιάς, που φέρνει στο οροπέδιο του Προφήτη Ηλία και να κατασκηνώσουμε μπροστά στο θρόνο του Δία. Έργο βαρύ και... επικίνδυνο, μα εμάς τώρα μας τραβούν τα ύψη και τίποτα δεν είναι ικανό να μας σταματήσει. Η κυρία Παπακωστή βρίσκει την ευκαιρία να βγάλει ένα παραινετικό λογύδριο προς τον σύζυγό της, ο οποίος εδώ και λίγη ώρα αρχίζει... να κλωτσάη. Ο αρχηγός κ. Σ. Μαυροσκούφης κατανέμει τα βάρη και δίνει το σύνθημα της ανάβασης.

Τα νεύρα τεντώνονται, η θέληση φτάνει στο κατακόρυφο της, οι αρβύλες τρίζουν και ακούγεται ο γδούπος των λιθαριών που ξεκολλούν και κατρακυλούν στα βάθη της φάραγγας. Ανασαινουμε βαρεία και διακεκομένα. Τα πρόσωπα ανάφτουν.

Ο οργανισμός μας βρίσκεται σε συναγερμό με τις αισθήσεις άγρυπνες. Από πάνω μας τα απόκρημνα και ανεμοδαρμένα ύψη, από κάτω ο ίλλιγος του χάους. Μα δεν μας καταλαμβάνει ο φόβος του ζώου που οδηγείται από το ένστιχτο να σωθή μόνον αυτό.

Δοκιμάζω τη μεγάλη χαρά διαπιστώνοντας την ανθρώπινη αλληλεγγύη. Αυτός που προηγείται από μένα με μια απλή απέριττη χειρονομία παίρνει το βάρος από το διπλανό του, που βρίσκεται σε πλήρη εξουθένωση και το φορτώνεται. Το ίδιο κάνει κ' ένας άλλος παρακάτω. Έτσι, λοιπόν, έτσι να χαρή η ψυχή μου. «Αίρειν τα βάρη αλλήλων».

Όταν η ψυχή λυτρώνεται, όλες οι εκδηλώσεις του ανθρώπου αποπνέουν άρωμα και τίποτα

δεν είναι ικανό να καταβάλει το σώμα. Εμπρός παιδιά, με τις χειρονομίες σας αυτές δείχνετε το δρόμο ποια πρέπει να είναι η συμπεριφορά των ανθρώπων μεταξύ τους. Όλα αυτά που γίνονται σε ύψος 2400 μέτρων αποτελούν ένα κώδικα σοφό, που μα την αλήθεια, καλά θα κάνη κι ο κάμπος να τον δεχθή, αν δεν θέλει να πάη κατά διαόλου, ό,τι αποκαλούμε με κομπασμό ανθρώπινη αξία.

Νύχτα πια φτάνουμε στο οροπέδιο. Αι δυνάμεις μας χαλαρώνονται και τα δόντια χτυπούν από το κρύο. Βιαστικά στήνουμε την κωνική σκηνή μας κ' ύστερα από λίγο στριμωχμένοι δεκαπέντε άνθρωποι αισθανόμαστε τα βλέφαρά μας να βαραίνουν από τον ύπνο, παρ' όλο που πλαγιάζουμε σε νοτισμένο χώμα, προφυλαγμένοι από δύο ψηλές κουβέρτες μόνο. Έξω από τη σκηνή ο άνεμος μουγκρίζει, ψυχρός και αδυσώπητος.

Οι πρώτες αχτίδες του ήλιου που προβάλλει πίσω από το Άγιο Όρος γλιστρούν ανάμεσα από σχισμές της σκηνής και μας χαϊδεύουν τα πρόσωπα. Είμαστε εντελώς αρχαίοι...! Τριζοβολούν οι κλειδώσεις μας και τα κορμιά μας είναι σκευρωμένα. Στις εξ πρέπει να είμαστε έτοιμοι για την κατάβαση στα Καζάνια. Αυτά αρχίζουν ακριβώς εκεί που τελειώνει το οροπέδιο στη βάση της Στεφάνης. Έχουν βάθος 700-800 μέτρα. Τα είπαν Καζάνια γιατί είναι πάντα γεμάτα από άσπρα σύννεφα που στροβιλίζονται στα βάθη, ώσπου να ξεφύγουν και να σκαρφαλώσουν στις κορυφές του Μύτικα και του Στεφανιού. Σαν φτάσουν εκεί διαλύονται σαν αλαφιασμένα κοπάδια από πρόβατα, κάτω από το μαστίγιο σφοδρών ανέμων. Ωρισμένες πλευρές τους είναι θαρρείς κομμένες με μαχαίρι και απολύτως αδιάβατες. Εμείς πρόκειται να κατεβούμε από τη μεριά του Στεφανιού κι από τα Ζωνάρια. Δεν είναι ο πιο εύκολος «δρόμος»... προκειμένου μάλιστα για ομαδική κατάβαση. Ως τώρα κατέβηκαν σ' αυτά μεμονωμένα άτομα ή δύο- δύο το πολύ, δέκα όμως άνθρωποι για πρώτη φορά θα τα κατεβούν και υπάρχει κίνδυνος. Μια πέτρα αν ξεκολλήση από την αρβύλα ενός είναι ικανή οσοδήποτε μικρή κι αν είναι με την ταχύτητα που αναπτύσσει κατρακυλώντας να παρασύρει όλους.

Από τα χείλη των Καζανιών σκύβουμε κι αναμετρούμε τα βάθη τους. Κάτω κοχλάζουν τα σύννεφα και πιο πέρα από ένα μαύρο σύννεφο ξετινάζονται αστραπές και βροντές. Προ παντός βροντές. Αυτές παίρνουν την έκταση κοσμοχαλασιάς καθώς δυναμώνουν με τις πέντε-εξ αντηχήσεις. Ακούς τη βροντή στην αρχή, έπειτα επαναλαμβάνεται από την αντήχηση πιο δυνατή για να επακολουθήσει σειρά αντηχήσεων που σβύνουν στα χάρη μέσα σε μια καταπληκτική σκηνοθεσία. Κι όλα αυτά κάτω από τα πόδια μας. Από πάνω ο γελαστός ήλιος κι ο γαλάζιος ουρανός. Λένε πως κάποτε ένας καλόγερος έκαμε τάμα στην Παναγία ή στον Προφήτη Ηλία, δεν ξέρω ακριβώς, να περάση το χειμώνα του εδώ πάνω. Τώπε και το έκαμε. Ταμπουρώθηκε με αρκετά τρόφιμα μέσα σε κάτι βράχους. Μα σαν ήλθε η άνοιξη τον βρήκαν νεκρό. Δίπλα του βρήκαν ένα σημείωμα που έγραφε: «πεθαίνω από την πολλή βοή». Ποιος ξέρει τι κοσμοχαλασιά θα κάμνη τους χειμερινούς μήνες ο εξοργισμένος Δίας, σ' αυτά εδώ τ' ανεμοδαρμένα ύψη.

Η κάθοδός μας αρχίζει με καλούς οιωνούς. Κάνουμε επίκληση στους θεούς και ειδικότερα στον Ήφαιστο, που φαίνεται τα Καζάνια ν' αποτελούν την ιδιαίτερη περιοχή της δραστηριότητάς του. Ένας πελώριος αετός εμφανίζεται, ζυγιάζεται σε λίγο από πάνω μας κ' ύστερα από μερικές μεγαλοπρεπείς βόλτες χάνεται προς δυσμάς.

Στην αρχή πάμε πρίμα, μα να που αρχίζουμε ν' ανησυχούμε εξ αιτίας του κ. Τσιλιμπίλι. Είναι ο νεώτερος της ομάδας. Εφρόντισε ν' αρματωθή σαν αστακός. Δεν του λείπει τίποτα. Σουγιάδες, σφυρίχτρες, σκηνιά, αρβύλες με καρφιά σαν δόντια λύκου κι ό,τι άλλο φαντασθής. Ακόμα βελόνες και ράμματα και διάφορες σκόνες για σούπα, για το πλύσιμο των πιάτων ή για να εξοντώνει τα έντομα. Έτσι, καθώς είναι κοντόχονδρος, βαρυνασάινει

χωρίς να χάνει ποτέ το θάρρος του. Έχει μια πολύ κακή συνήθεια όμως. Κατρακυλάει τις πέτρες. Ως την ώρα έχει κατρακυλίσει μισό τόνο. Μια απ' αυτές βρήκε την δ'νίδα Νόρα Πιεράκου ευτυχώς ελαφρά, μια άλλη μου έσπασε τα γυαλιά κι όσο κατεβαίνουμε τόσο το ενεργητικό του κ. Τσιλιμπίλι αυξάνει.

Βρισκόμαστε ακριβώς στη μέση. Η δουλειά τώρα γίνεται πιο ζόρικια. Πριν ξεκινήσουμε αναπαυόμαστε. Ρίχνουμε το βλέμμα προς τ' απάνω και προς τα κάτω. Οι θεοί να βάλουν το χέρι τους. Ωστόσο, βρίσκουμε κάποια ψυχαγωγία με τις επαναλαμβανόμενες αντηχήσεις. Οι μονοσύλλαβες λέξεις έχουν θαυμάσια απόδοση. Κ' έτσι ακούς τις λέξεις «ζλαπ», «κναβ», «σκλι», «μλαρ», «ζναρ», κ.λ.π., σε μια ατέλειωτη παράτα ν' αντιβουίζουν και να χάνονται στο άπειρο. Κάποιος ανακαλύπτει μια ελληνική λέξη χωρίς συλλαβή, τη λέξη «γρν» (γουρούνι). Το τι γίνεται είναι απεριγράπτο. Ο δικηγόρος κ. Ιωάννης Γωνιάδης και ο κ. Χρήστος Δημητριάδης την επαναλαμβάνουν σε χίλιους τόνους ντουέτο. Αυτό τους κάνει να ξεχνούν την κόπωση και τις δυσκολίες. Από εδώ και κάτω είχαμε ένα θλιβερό γεγονός. Κάποιος από την ομάδα από αδεξιότητά του ή κι από κόπωση γλύστρησε πάνω σε μια απότομη χιονισμένη πλαγιά και αφού διήνυσε κοντά σαράντα μέτρα διαγράφοντας κολοτούμπες έπεσε με τα μούτρα πάνω σε κάτι προεξοχές βράχων και τραυματίστηκε στα μπράτσα, στο κεφάλι και προ πάντων στο πρόσωπο, περισσότερο στο πάνω χείλος κ' ευτυχώς πολύ λίγο στο κάτω.

Ο κ. Μαυροσκούφης επενέβη αμέσως και χάρις στο πρόχειρο φαρμακείο τον επέδεσε και τον συνέφερε οπωσδήποτε. Το περιστατικό αυτό και τ' αστραπόβροντα που ολοένα πλησιάζουν μας χαλνούν κάπως το κέφι. Κ' έτσι η κάθοδός μας κι αργότερα η άνοδος μας βαρύνουν τα μέλη μας και την ανάσα. Ύστερα από οκτώ ώρες φτάνουμε στον καταυλισμό κατάκοποι, μα ικανοποιημένοι, γιατί χάρις στην ένταση της θέλησής μας φέραμε σε πέρας ένα τόσο δύσκολο εγχείρημα. Θαυμασμό επροξένησε η ακατάβλητη δ'νις Νόρα Πιεράκου για την αποφασιστικότητα και το θάρρος της. Ήταν να την χαιρεσαι και η παρουσία της ενεψύχωνε όλους.

Αρχίζει να πέφτει η νύχτα. Έτσι, καθώς στεκόμαστε όρθιοι και σιωπηλοί παρατηρώντας αυτή την εναλλαγή, βλέπουμε τις σκιές μας να μακραίνουν, να μακραίνουν και να σκεπάζουν τους κάμπους. Εκεί κάτω η νύχτα σχεδόν έχει προχωρήσει. Είμαστε οι τελευταίοι απ' όλους τους Έλληνες που θα χαιρετήσουμε την υποχώρηση της μέρας. Σ' αυτούς που βρίσκονται στη σκεπή της Ελλάδας, όπως είνε οι κορυφές του Ολύμπου, οι θεοί επιφυλάσσουν αυτό το προνόμιο.

Ύστερα από ένα γενναίο δείπνο παρασκευασμένο από τον μαέστρο αρχηγό μας, στριμοχνώμαστε πάλι ο ένας στον άλλον, έχοντας για στρώμα την υγρασία των σχιστόλιθων κι αρχίζουμε τα ανέκδοτα, τα παραμύθια και τις εξωφρενικές διηγήσεις. Αρέσει η ιστορία για τον κ. Λαζάρ. Πρόκειται για ένα συμπολίτη μας, τον οποίο η ιστορία τον φέρει ότι ανέβηκε στον Όλυμπο με σκοπό να μάθη ξένες γλώσσες στους θεούς, και ειδικότερα στο Δία, για να τους είνε εύκολο να έρχονται σ' επαφή με τους σύγχρονους θνητούς στις μπερμπαντοδουλειές τους. Για αμοιβή ο κ. Λαζάρ ζητά να τον επιτρέψουν να κοιμηθί με την μαργιόλα την Αφροδίτη, γιατί μόνο αυτή μπορεί να κορέση την σεξουαλική του πείνα. Ο Δίας κάνει ότι δέχεται, του παρουσιάζουν την Αφροδίτη και τους αφήνουν μόνους. Μα στην κρίσιμη στιγμή μπουκάρει όλο το Πάνθεο και μέσα σε ομηρικούς γέλωτες παίρνουν τα βέλη από τη φαρέτρα του Έρωτα και τα χώνουν σ' ένα ακατονόμαστο μέρος του σώματος του κ. Λαζάρ.

Έτσι προχωρεί η νύχτα, μια νύχτα του Γενάρη, ενώ έξω ουρλιάζουν οι άνεμοι. Φαίνεται πως οι θεοί απόψε έχουν σύναξη. Σαν προχωρήσουν στο συμπόσιό τους κι' αρχίσουν να

μεθοκοπούν, τα βλέφαρά μας τότε θα έχουν βαρύνει και δεν θα μας είνε δυνατόν να τους παρακολουθήσουμε.

Την άλλη μέρα εκτελέσαμε και το υπόλοιπον πρόγραμμα της εκδρομής. Ανεβήκαμε στο Μύτικα (ύψος 2.917 μ.) και κατά το απόγευμα ξεκινήσαμε για τη σπηλιά, όπου μένει ο ζωγράφος κ. Ιθακήσιος. Περάσαμε μια πολύ ευχάριστη βραδυά κοντά στον άνθρωπο αυτόν, τον τόσο εξυπηρετικό για όλους τους ορειβάτες και την επομένη το πρωί κατεβήκαμε στο Λιτόχωρο.

Κάτω από τὸν Θρόνο τοῦ Διός.

Ἡ Σπηλιά :
«᾽Ασυλον Μουσῶν»